

JIM/

Ålesund 28. oktober 2005

Fiskeri- og kystdepartementet
Norges Fiskarlag

HØRING AV NOU 2005:10 – LOV OM VILTLEVENDE MARINE RESSURSER - HAVRESSURSLOVEN

Fiskebåtrederne Forbund viser til høring av NOU 2005:10 om lov om forvaltning av viltlevende marine ressurser, heretter benevnt havressursloven. Loven skal erstatte dagens lov om saltvannsfiske (saltvannsfiskeloven).

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at høringsforslaget er omfattende og komplekst, og at det kan være vanskelig å få full oversikt over konsekvensene av endringene som foreslås av utvalget. Forbundet har valgt å begrense seg til å kommentere de forhold der vi er uenig i utvalgets forslag, eller der det foreligger dissens i utvalget. Det innebærer samtidig at forbundet i hovedsak støtter utvalgets innstilling på de punkter som ikke kommenteres. Fiskebåtrederne Forbund har valgt å følge utkastet til forskrift som grunnlag for våre kommentarer, men vil først gi en generell kommentar.

Generelt

Næringslivet, og fiskerinæringen inkludert, har behov for stabile og forutsigbare rammebetingelser. Dette er nødvendig for å tilfredsstille krav overfor låneinstitusjonene, i forholdet til arbeidstakerne, og i forhold til de investeringer som gjøres. For fiskeflåten er kvotene det enkelte fartøy kan fiske den altoverskyggende viktigste økonomiske rammebetingelsen. Det er flere forhold som bestemmer hvor store kvoter det enkelte fartøyet får adgang til å fiske. I tillegg til eventuelle effekter gjennom bruk av strukturordninger, bestemmes kvotene av følgende forhold:

- den biologiske situasjonen for fiskebestanden
- forvaltningsstrategien for den aktuelle bestanden
- eventuell fordeling av bestanden mellom nasjoner og bytteforhold
- fordeling av den nasjonale kvoten mellom fartøygrupper
- fordeling av bestanden internt i fartøygruppene

Fiskerinæringen må finne seg i å leve med at naturgitte svingninger i fiskebestandene i stor grad bestemmer hvor mye som kan fiskes av den aktuelle bestanden det enkelte år, selv om enkelte av forvaltningsstrategiene forsøker å motvirke for store endringer fra et år til et annet. Det har derfor vært bred enighet om at det er viktig å sikre at øvrige forhold som påvirker kvotesituasjonen for det enkelte fartøy holdes mest mulig stabile. Dette er også understreket av et nesten samlet Storting ved gjentatte anledninger.

Fiskebåtrederne Forbund viser her blant annet til Næringskomiteens innstilling til St. meld nr 51 (1997-98) om perspektiver på utviklingen av norsk fiskerinæring, Innst. S. nr. 93 (1998-99), og i Innst. O. nr. 55 (1998-99) om enhetskvoteordningene, som ble avgitt henholdsvis 17. februar 1999 og 18. mars 1999. Her uttalte et stort flertall i komiteen følgende om stabilitet i kvotefordelingen:

«Komiteen viser til at fiskerinæringa er avhengig av naturen og utsett for naturlege svingningar. Uttaket må derfor styrast av ei bærekraftig hausting av ressursane. Komiteen vil likevel understreka fiskerinæringa sitt behov for stabilitet og rammer dei kan gå ut ifrå, sjølv om kvotane frå år til år kan endra seg. Komiteen meiner systemet med fordeling av fiskekvotane mellom hav og kyst må gjennomgåast med sikte på å koma fram til ei varig fordeling. Det bør framleis vera ei målsetjing at næringa sjølv gjennom fiskarane sine organisasjonar medverkar til å finne fram til omforente fordelinger mellom dei ulike gruppene. Komiteen vil understreka at fordeling av kvotar mellom gruppene må oppretthaldast over tid, slik at det verkeleg vert eit verktøy som stimulerer til strukturtilpassning og langsiktig planlegging.»

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at forslaget til ny havressurslov ikke ivaretar de krav til forutsigbarhet og stabilitet som Stortinget og næringen har bedt om, og som er en selvfølge for annet næringsliv i Norge. Forbundet mener at fiskerinæringen ikke kan leve med en så vid fullmaktslov når det gjelder så sentrale forhold som kvotefastsettelsen for det enkelte fartøy. Det må innarbeides bestemmelser i loven som sikrer næringen stabile og forutsigbare rammebetingelser.

Fiskebåtrederne Forbund ser samtidig at forslaget om å innføre en statlig eiendomsrett til fiskeressurser som oppholder seg innenfor jurisdiksjonsområdet til Norge, til en viss grad er knyttet opp mot utvalgets forslag og antakelse om at myndighetene stort sett kan gjøre hva de vil med hensyn til fordeling av fiskeressursene. På denne bakgrunn er også dette forslaget uakseptabelt for norsk fiskerinæring.

Kapittel I – Lovens formål og virkeområde

§ 1-1 Lovens formål

Det heter i forskriftsutkastet at "lovens formål er å sikre en samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av villlevende marine ressurser gjennom bærekraftig utnyttelse og langsiktig bevaring." I bemerkningen til paragrafen sier utvalget:

"Formålet "samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning" må forstås som at bestandene skal nyttes til best mulig samfunns- og næringsutvikling langs kysten. Hva som regnes som samfunnsøkonomisk lønnsomt i forvaltningen av villlevende marine ressurser er et lovskjønn med politisk innhold som i utgangspunktet bør ligge hos myndighetene. Enkelte grupper, områder eller virksomheter vil dermed etter lovens formål kunne prioriteres når en styrking vil være til gunst for hele eller deler av fellesskapet etter et verdipolitisk skjønn."

Fiskebåtrederne Forbund har i utgangspunktet ikke sterke motforestillinger til den foreslåtte formålsbestemmelsen. Forbundet reagerer imidlertid på utvalgets kommentarer til paragrafen, som etter forbundets oppfatning ikke i tilstrekkelig grad ivaretar næringens krav til forutsigbarhet og stabilitet. Aktørene i fiskerinæringen investerer store beløp på virksomheten, og investeringenes forutsetninger kan ikke være overlatt til tilfeldige og skiftende politiske regimer og prioriteringer.

Fiskebåtrederne Forbund mener derfor at formålsbestemmelsen i innledningen til saltvannsfiskelovens § 4 og særlig formålsbestemmelsen i deltakerlovens § 1 er mer presis. Deltakerlovens formålsbestemmelse er gjengitt som:

"Formålet med denne lov er:

- a. å tilpasse fiskeflåten fangstkapasitet til ressursgrunnlaget for å sikre en rasjonell og bærekraftig utnyttelse av de marine ressurser,
- b. å øke lønnsomheten og verdiskapningen i næringen og gjennom dette trygge bosetting og arbeidsplasser i kystdistriktene, og
- c. å legge til rette for at høsting av de marine ressurser fortsatt skal komme kystbefolkningen til gode."

Fiskebåtrederne Forbund mener at deltakerlovens formålsbestemmelse også bør kunne brukes for den nye havressursloven.

§ 1-5 Retten til villlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale

Det slås fast i utkastet til forskrift at villlevende marine ressurser i vill tilstand tilhører Staten. Utvalget skriver om dette:

"Forslaget til ny havressurslov vil ha utnyttelse av villlevende marine ressurser som virkeområde. Det er således et spørsmål om det av prinsipielle grunner vil være hensiktsmessig å etablere en formell eiendomsrett for staten, som vil gi ryddigere forhold i rettslige spørsmål vedrørende adgang, fordeling og uttak av ressursene. På den måten blir statens suverene rett til å forvalte og fordele ressursene på en best mulig samfunnsøkonomisk og rettferdig måte tydelig."

Fiskebåtrederne Forbund er uenig i forslaget. Forbundet ser ingen grunn til å vedta en lovbestemmelse som tillegger staten eiendomsrett til fiskeressursene i norske jurisdiksjonsområder. Forbundet kan heller ikke se at utvalget gir noen tilfredsstillende begrunnelse for hvorfor man skulle ha med en slik bestemmelse i den nye loven.

Innledningsvis i Havressurslov-utvalgets vurdering i pkt. 6.1.7 sies det at utvalgets utgangspunkt er at det bør fastsettes statlig eiendomsrett til samtlige villlevende marine ressurser om dette kan fremme lovens formål. Dette formål er etter lovutkastets § 1-1 å sikre en samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av villlevende marine ressurser gjennom bærekraftig utnyttelse og langsiktig bevaring.

Fiskebåtrederne Forbund mener at dette formålet ikke er annerledes enn det formål man allerede i mange år har styrt fiskeripolitikken etter. Den omfattende offentligrettslige kompetanse som fiskeriforvaltningen har hatt og stadig vil ha, er fullt ut tilstrekkelig til å føre en slik politikk. Det er etter forbundets oppfatning ikke noe behov for å innføre en statlig eiendomsrett. Det manglende behov for en slik ordning fremgår også av utvalgets egen drøftelse, der man er mest opptatt av å påpeke at alt blir som før. Det er på denne bakgrunn ikke overraskende at det er symbolverdien som fremheves som viktig.

Fiskebåtrederne Forbund mener en mulig symbolverdi ikke kan være en tilstrekkelig begrunnelse for å innføre statlig eiendomsrett til de norske fiskeressursene, med de kompliserte problemstillinger dette vil reise. En av disse problemstillingene er hvilke fiskeressurser som i så fall vil falle inn under den statlige eiendomsretten. Om dette sier utvalget:

"Den eiendomsrett som foreslås vil ikke gå lenger enn de eksklusive og suverene rettigheter en kyststat allerede har i så måte. Statlig eiendomsrett vil være begrenset geografisk. Utenfor norsk jurisdiksjon kan loven kun få anvendelse på norske rettssubjekters handlinger. Lovforslagets stedlige virkeområde etter § 1-3 avgrenser i den forbindelse Norges eiendomsrett til ressurser som befinner seg innenfor norske fiskerijurisdiksjonsområder og som vokser på norsk kontinentalsokkel. Med andre ord vil eiendomsretten som følge av lovens virkeområde opphøre idet ressursen beveger seg ut av norske fiskerijurisdiksjonsområder. Eierskapet omfatter således samtlige

ressurser innenfor norsk stedlig fiskerijurisdiksjon, men ingen ressurser utenfor norsk jurisdiksjon."

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at det fremgår klart at den foreslåtte bestemmelse bare regulerer eiendomsretten til fiskeressursene innenfor norsk fiskerijurisdiksjonsområder. De fleste fiskebestandene vandrer imidlertid mellom norske fiskerijurisdiksjonsområder og andre områder, og det norske fisket foregår både innenfor og utenfor jurisdiksjonsområdet. I mange tilfeller foregår all fangstingen av et fiskeslag utenfor fiskerijurisdiksjonsområdet. Fiskebåtrederne Forbund mener dette er et av flere eksempler på hvilke spørsmål og problemstillinger innføring av en statlig eiendomsrett til en begrenset andel av fiskeressursene vil reise.

Fiskebåtrederne Forbund vil også peke på at mange av fiskerettighetene som i dag tilfaller Norge ble opparbeidet av norske fiskere før 1977, i en periode da det norske jurisdiksjonsområdet bare strakk seg ut til 12 nautiske mil fra grunnlinjen. Dersom en følger resonnerementet om at det kan argumenteres for at fiskeressursene som er opparbeidet utenfor jurisdiksjonsområdet ikke faller inn under den statlige eiendomsretten, men har karakter av å være "privat" eiendomsrett, innebærer det på mange måter at det gjennom utvidelsen av den økonomiske sonen i 1977 skjedde en ekspropriasjon av fiskernes rettigheter som ikke ble kompensert. Dette illustrerer en annen problemstilling ved innføring av en statlig eiendomsrett til fiskeressursene.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer samtidig at forslaget synes å hvile på en forutsetning om at staten allerede i dag er eier av disse fiskeressursene. Forbundet mener at det her er viktig å skille mellom Norges rett etter folkeretten og den internrettslige situasjon. Det er på det rene at Norge etter havretten i utgangspunktet har enerett til å utnytte fiskeressursene i norske jurisdiksjonsområder, jf. bl.a. havrettskonvensjonens art. 56. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med at staten etter intern norsk rett eier disse ressursene. Det norske landterritorium tilhører Norge, men staten eier bare en del av denne grunnen, resten eies av private grunneiere.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det må anses å ha oppstått private rettigheter også innenfor fiskeriene. Norske myndigheter har over mange år hevdet og forsvart det syn at man står fritt til å trekke tilbake eller omfordele fiskerettigheter i form av konsesjoner og kvoter, uten at dette vil komme i strid med "velervervede" rettigheter og utløse krav på erstatning. Fiskebåtrederne Forbund mener at dette synet ikke kan være holdbart. Det vises i denne forbindelse til at fordelingen av bestander mellom nasjoner er avhengig av andre forhold enn sonetilhørighet. Slik sett har fiskernes investeringer og innsats vært en klar forutsetning for at Norge har oppnådd en gitt prosent av bestemte bestander som i dag oppholder seg i det som er norsk jurisdiksjonsområde. Å hevde at dette utelukkende er en statlig eiendom som det kan skaltes og valtes med slik staten vil, kan ikke være riktig.

I utvalgets pkt. 6.1.4 beskrives den utvikling som har skjedd i norske fiskerier fra fritt fiske til et strengt regulert og begrenset fiske; en utvikling fra allemannsrett til særlige rettigheter. Utviklingen til særrettigheter, som er sterkest i de konsesjonsbelagte fiskerier, er etter Fiskebåtrederne Forbunds oppfatning også en viktig forutsetning for etableringen av såkalte velervervede rettigheter. Det bør ellers bemerkes at den offentlige myndighetsutøvelse som her har skjedd, ikke gir opphav til statlig eiendomsrett.

Begrensingen av deltakeradgangen gir disse særlige rettigheter en selvstendig verdi ved siden av verdien av fiskefartøy og redskap. Denne verdien har til dels økt meget sterkt de seneste årene. I Hålogaland lagmannsretts dom av 28.1.2002 (Ytterstad-dommen), som direkte gjaldt adgangen til avskrivning av det som var betalt for konsesjonene, la retten til grunn at rederiet ville få beholde de konsesjoner som det aktuelle fartøy hadde, uten tidsbegrensning. Ved overdragelse får ny eier av et fartøy også normalt overta dets

konsesjoner. Realiteten er blant annet at denne type deltakeradgang er en varig, omsettelig særrett av til dels meget stor verdi.

Fiskebåtrederne Forbund vil peke på at et sentralt trekk ved den utviklingen som her er beskrevet, er at mange av dem som i dag deltar i fisket, har investert meget store beløp for å kunne drive det fiske de utøver. Det er vanskelig å tenke seg at disse ikke skulle ha en rettsbeskyttet posisjon.

Det siste ledd i utviklingen er innføringen av enhetskvote og nå nylig strukturkvoter. Her dreier det seg direkte om andeler av de norske fiskeressursene. Fiskebåtrederne Forbund viser her igjen til Stortingets uttalelser om stabilitet i kvotefordelingen, hvor Næringskomiteen i innstilling til St. meld nr 51 (1997-98) om perspektiver på utviklingen av norsk fiskerinæring, Innst. S. nr. 93 (1998-99), og i Innst. O. nr. 55 (1998-99) om enhetskvoteordningene bad om at næringen ble enige om kvotefordelingen, og understreket at fordeling av kvoter mellom gruppene må opprettholdes over tid, slik at det virkelig blir et verktøy som stimulerer til strukturtilpasning og langsiktig planlegging.

Fiskebåtrederne Forbund vil vise til at havfiskeflåten tok belastningen på Landsmøtet i Norges Fiskarlag i 2001, og gav fra seg tidligere opparbeidede kvoterettigheter for å få på plass enighet om den langsiktige kvotefordelingen, slik Stortinget hadde invitert til. Etterpå er det investert milliardbeløp i fiskeflåten for å tilpasse kapasiteten til ressursgrunnlaget ved å legge flere kvoter på ett fartøy, først gjennom bruk av den "tidsbegrensede" enhetskvoteordningen, og senere ved bruk av den tidsuavgrensede strukturkvoteordningen.

I punkt 7.7 om begrenset eiendomsrett til kvoter sammenligner utvalget den norske strukturkvoteordningen med utenlandske ordninger med ITQ's (Individual Transferable Quotas). Det sies her blant annet:

"Utgangspunktet i dag er at det er fartøyet som er gitt offentligrettslig adgang til å høste et gitt maksimalkvantum av gruppeknoten, mens eier av fartøyet ikke har noen eiendomsrett til kvoten. Myndighetene står derfor fritt til å refordele totalkvoten mellom fartøygrupper, stanse høstingen eller utelukke fartøygrupper, uavhengig om eier av et fartøy har konsesjon til å bedrive et bestemt fiske, jf. Rt. 1995 s. 1044.

I Norge kan man kjøpe fartøy for fortsatt drift og høste på fartøyet kvote dersom man som ny eier får konsesjon og adgang innenfor gruppen hvor fartøyet har kvoteposisjon. Ved å benytte seg av enhetskvoteordningen kan eier slå sammen kvoter fra flere fartøy ved å ta fartøyet som overfører kvote ut av høsting. Ved strukturering etter strukturkvoteordningen får fartøyet tilgang til kvoteposisjonen til det fartøy, i visse tilfeller med en avkorting. Forutsetningen for at det skal være attraktivt for aktørene å kjøpe fartøy med kvoteposisjon med tanke på strukturering, vil da være at fordelingen mellom de enkelte fartøy- og redskapsgruppene ligger fast etter dagens fiskeripolitikk. Struktureringseffekten innad i en gruppe vil forsvinne eller reduseres dersom gruppens kvotegrunnlag reduseres etter omfordeling mellom gruppene. På Island er det rettslig sett ikke adgang til å omfordele mellom gruppene, ettersom en ITQ (individual transferable quota) der representerer en fast andel av totalkvoten (ikke gruppeknoten) på lik linje med en aksje, jf. islandske fiskeriforvaltningsloven § 11. En kvoterettighet vil derfor i et slikt system ha karakter av en eiendomsrett, hvor forvaltningen ikke kan omfordele andeler mellom fartøygrupper. Disse rettighetene vil også for øvrig ha karakter av personlig rettigheter som ofte kan selges på tvers mellom aktørene uavhengig av gruppetilhørighet. Flere stater som New Zealand, Australia, Canada og Malaysia har etablert lignende system der fartøyene har fått eierforhold til kvotene. Det er vanskelig å endre systemet i ettertid fordi den som kjøper kvoten har betalt en sum som er svært nær totalverdien av all fremtidig bruk av kvoten. Et slikt system vil i stor

grad være irreversibelt uten større omkostninger for staten. På New Zealand har systemet (New Zealand Quota Management System) medført at staten har måttet kjøpe tilbake kvoterettigheter fra private. Det norske fordelingssystemet kan ikke sammenlignes med disse rettighetsbaserte systemene, men politiske myndigheter har fastsatt at kvotefordelingen mellom gruppene skal ligge fast. For eksempel ble det uttalt i Stortingsmelding nr. 20 (2002-2003) Strukturtiltak i kystfiskeflåten s. 15 at:

"Regjeringen mener at fortsatt stabilitet omkring disse fordelingsspørsmålene betyr mye for fiskerinæringens videre utvikling. Stadige omfordelinger mellom gruppene vil utelukkende føre til usikkerhet om fremtidig kvotegrunnlag, og dermed manglende sikkerhet for de investeringer som er nødvendige for å skape fremtidens fiskeflåte". Videre ble det uttalt at en "stabil fordeling mellom fartøygruppene er også en grunnleggende forutsetning for at strukturtiltakene i de ulike gruppene skal få den tilsktede effekt. Strukturering må skje innenfor forutsigbare rammer for kvotefordelingen. Bare da kan den enkelte næringsutøver på forsvarlig vis kunne vurdere sine alternative muligheter."

Utvalgets vurdering er at eierskap til høstingsrettigheter er til hinder for å foreta de samfunnsøkonomiske grep som er nødvendige for å oppnå lønnsomhet i tradisjonelle fiskerier eller annen høstingsaktivitet. Kvotefordeling skal fortsatt være offentligrettslige vilkår for tilgang til kvoter, og kvoteandelen etter struktur- og driftstiltak utgjør kun fartøyenes posisjoner innad i gruppen. Samtidig understreker utvalget at en fast ressursfordeling i struktureringsperioden synes å være eneste måte man kan motivere aktører til å tilpasse flåten til ressursgrunnlaget.

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at utvalget trekker frem visse forskjeller mellom ITQ-systemet og den norske ordningen med strukturkvoter, og sier at systemene ikke kan sammenlignes. Dette er ikke uventet ut fra de synspunkter norske myndigheter har ansett det maktpåliggende å hevde, men i realiteten er forskjellene små og primært av formell karakter. Forbundet viser til at det også i Norge er slik at den som kjøper kvoterettigheten betaler en sum som på det tidspunkt er svært nær totalverdien av all fremtidig bruk av kvoten.

Fiskebåtrederne Forbund vil også bemerke at utvalgets forslag i samme lov om etablering av en industrikvoteordning der kvoter kan frikobles fra fiskefartøyene og omsettes, går lenger i retning av omsettelighet enn for eksempel det islandske kvotesystemet. Det samme er tilfellet for den etablerte driftsordningen for kystflåten.

Fiskebåtrederne Forbund mener også at samlet sett er situasjonen i dag en helt annen enn ved avsigelsen av den 45 år gamle "Notfisk"-dommen som det siteres fra under pkt. 6.1.4 i utvalgets innstilling. Forbundet mener at det har oppstått privatrettslige rettigheter som en mulig innføring av statlig eiendomsrett til fiskeressursene vil komme i strid med. Som det også fremgår i pkt. 6.1.1 vil grunnlovens § 105 om full erstatning kunne komme inn dersom tidligere privat eiendomsrett skal undergis statlig eiendomsrett. I denne sammenheng bør det nevnes at det selvsagt er fullt mulig, og forhåpentligvis sannsynlig, at en eventuell statlig eiendomsrett til fiskeressursene ikke vil føre til faktisk endringer i fordelingen av fiskemuligheter mellom aktørene i næringen. Disse vil i så fall ikke bli påført noe tap som følge av en slik ordning. Økonomisk tap er en av grunnforutsetningene for krav på erstatning.

Fiskebåtrederne Forbund har ingen sterke meninger til spørsmålet om statlig eiendomsrett til genressurser og genetisk materiale, men ser at det kan finnes argumenter for å fastsette/fastslå at dette tilhører staten. Forbundet mener i så fall at det ikke burde være noe i veien for å gi bestemmelser som er avgrenset til slike ressurser og slikt materiale.

§ 1-6 Forvaltningen av villlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale

I § 1-6 slås det fast at de villlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale forvaltes etter følgende hensyn:

- a) en føre var tilnærming i tråd med internasjonale avtaler og retningslinjer
- b) en økosystembasert tilnærming som ivaretar hensynet til biologisk mangfold og viktige områder for livssyklusen til villlevende marine ressurser
- c) en optimal utnyttelse og hensiktsmessig fordeling av ressursene
- d) en effektiv kontroll av ressursuttaket
- e) at høstingsmetoder og redskapsbruk tar hensyn til behovet for å redusere negative virkninger på levende marine ressurser
- f) tilpasning av høstingsmønstre til marin verdiskaping, marked og industri
- g) tilrettelegging for samfunnsutvikling og kultur langs kysten
- h) samsvar med annen virksomhet og konkurrerende interesser
- i) en effektiv gjennomføring av folkerettslige forpliktelser
- j) adgang og åpenhet i offentlige beslutningsprosesser
- k) bidra til å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Bestemmelsen er ny og angir hensyn forvaltningen kan ta i betraktning ved forvaltningen av villlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale.

Fiskebåtrederne mener spissformulert at denne paragrafen bærer preg av at alle medlemmer av utvalget har fått en eller flere bokstaver hver til å fremheve sine særlige interesser/prioriteringer. Denne bestemmelsen blir derfor for omfattende og ufokusert. Dette kommer ikke minst til uttrykk når det på s. 217 første spalte sies:

"Ordlyden "forvaltes" referer seg til den helhetlige ressursforvaltningen, og hensynene anses i forhold til enkeltstående forvaltningstiltak som ikke uttømmende, alternative og likeverdige. Hensynene vil ikke alltid kunne forenes, og er i en slik sammenheng i alle tilfeller underlagt lovens overordnede formål."

Fiskebåtrederne mener at de hensynene som er nevnt i § 1-6 ikke kan være likeverdige. Det sentrale hensyn må være å sikre at ressursene forvaltes slik at de kan utnyttes igjen og igjen, i dag og for kommende slekter; altså at de virkelig blir fornybare ressurser. Dernest vil et naturlig perspektiv, i alle fall fra statens side, være at høstingen av ressursene innenfor disse rammer får størst mulig samfunnsøkonomisk effekt. Dette er altså det som allerede kommer til uttrykk i § 1-1. Skal man ha en "oppfølgende" bestemmelse som i større grad spesifiserer/presiserer disse overordnede mål, burde man konsentrere seg om punkter som er sentrale i denne sammenheng.

Fiskebåtrederne mener at de hensynene som er nevnt i § 1-6 ikke kan være likeverdige. Det sentrale hensyn må være å sikre at ressursene forvaltes slik at de kan utnyttes igjen og igjen, i dag og for kommende slekter; altså at de virkelig blir fornybare ressurser. Dernest vil et naturlig perspektiv, i alle fall fra statens side, være at høstingen av ressursene innenfor disse rammer får størst mulig samfunnsøkonomisk effekt. Dette er altså det som allerede kommer til uttrykk i § 1-1. Skal man ha en "oppfølgende" bestemmelse som i større grad spesifiserer/presiserer disse overordnede mål, burde man konsentrere seg om punkter som er sentrale i denne sammenheng.

Fiskebåtrederne mener at de hensynene som er nevnt i § 1-6 ikke kan være likeverdige. Det sentrale hensyn må være å sikre at ressursene forvaltes slik at de kan utnyttes igjen og igjen, i dag og for kommende slekter; altså at de virkelig blir fornybare ressurser. Dernest vil et naturlig perspektiv, i alle fall fra statens side, være at høstingen av ressursene innenfor disse rammer får størst mulig samfunnsøkonomisk effekt. Dette er altså det som allerede kommer til uttrykk i § 1-1. Skal man ha en "oppfølgende" bestemmelse som i større grad spesifiserer/presiserer disse overordnede mål, burde man konsentrere seg om punkter som er sentrale i denne sammenheng.

Fiskebåtrederne mener at de hensynene som er nevnt i § 1-6 ikke kan være likeverdige. Det sentrale hensyn må være å sikre at ressursene forvaltes slik at de kan utnyttes igjen og igjen, i dag og for kommende slekter; altså at de virkelig blir fornybare ressurser. Dernest vil et naturlig perspektiv, i alle fall fra statens side, være at høstingen av ressursene innenfor disse rammer får størst mulig samfunnsøkonomisk effekt. Dette er altså det som allerede kommer til uttrykk i § 1-1. Skal man ha en "oppfølgende" bestemmelse som i større grad spesifiserer/presiserer disse overordnede mål, burde man konsentrere seg om punkter som er sentrale i denne sammenheng.

Kapittel 2 Beskyttelse av høstingsgrunnlaget

§ 2-4 Forbud mot høsting med trål

Utvalget foreslår å videreføre bestemmelsen om at det er forbudt å høste med trål innenfor territorialgrensen utenfor det norske fastland, med unntak av taretrål, reketrål og krepsetrål. Departementet kan gjøre unntak fra forbudet innenfor visse områder m.m.

Fiskebåtrederne Forbund mener at det er unødvendig å ha en egen bestemmelse om forbud mot høsting med trål, og det vises i denne forbindelse til at det finnes en mer generell bestemmelse i forskriften som kan regulere dette. I § 7-1 om gjennomføring av høsting heter det i b) at det kan gis forskrifter om forbud mot høsting i visse områder, av visse arter eller med visse redskap. Også i § 7-4 gis det hjemmel til å innføre havdeling mellom fartøy- eller redskapsgrupper, og for så vidt § 2-1 om områdebeskyttelse.

Fiskebåtrederne Forbund mener med fordel at hjemmelen til å utestenge fartøygrupper fra bestemte områder m.m. bør begrenses til en bestemmelse i den nye forskriften.

§ 2-6 Ilandføringsplikt

I utvalgets forslag til § 2-6 om Ilandføringsplikt heter det:

"Fangst skal alltid føres i land av høster når den ikke er levedyktig. Fangst som er høstet i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av loven skal straks slippes på sjøen dersom den fortsatt er levedyktig, såfremt det ikke er fastsatt utkastforbud etter tredje punktum. Departementet kan i forskrift fastsette forbud mot utkast av fangst og biologisk avfall.

Ilandføringsplikt gjelder ikke bifangst av sjøfugl og sjøpattedyr. Departementet kan i forskrift gjøre ytterligere unntak fra ilandføringsplikten etter første ledd."

Det nye forslaget innebærer en speilvending av gjeldende lov i Saltvannsfiskelovens § 11 når det gjelder ilandføring av fangst. I den nye loven foreslås det et generelt påbud om å bringe død og døende fangst i land, med mindre det er gitt et eksplisitt unntak. I saltvannsfiskeloven er departementet gitt hjemmel til å påby ilandføring av død eller døende fisk av nærmere angitte fiskeslag.

Fiskebåtrederne Forbund frykter at det med den nye loven vil oppstå situasjoner på havet der det vil være naturlig å kaste ut igjen den aktuelle fisken, men der det ikke er gitt anledning til dette gjennom et eksplisitt unntak. Forbundet er derfor skeptisk til den foreslåtte speilvendingen.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig vise til at det har vært nedsatt en egen arbeidsgruppe i regi av Fiskeridirektoratet som har vurdert utkastbestemmelsene i gjeldende lov. Arbeidsgruppen avgav sin innstilling den 16. juni 2005, og Fiskebåtrederne Forbund vil vise til arbeidsgruppens anbefalinger i punkt 4, som forbundet har sluttet seg til. Forbundet konstaterer samtidig at flere av de forholdene som arbeidsgruppen behandler er omtalt i utvalgsinnstillingen, og forutsetter at de forhold som arbeidsgruppen påpeker blir ivaretatt i den nye loven.

Kapittel III Forvaltningsmål og reguleringsråd

Mindretallets forslag til ny § 3-1 om åpning av høsting

Fiskebåtrederne Forbund har merket seg at et mindretall foreslår en ny § 3-1 om åpning av høsting, som innebærer at ervervsmessig høsting på en enkelt art eller bestand kun er tillatt

når departementet har åpnet for slik høsting ved forskrift. Bakgrunnen er at et slikt bevaringsprinsipp vil være i overensstemmelse med det som er foreslått av Biomangfoldlovutvalget (NOU 2004:28) når det gjelder åpning av ervervsmessig høsting av villlevende marine ressurser.

Fiskebåtrederne Forbund støtter flertallets vurdering på dette punkt, som går imot en slik speilvending av dagens prinsipper for å tillate høsting. Forbundet deler også flertallets oppfatning av at de næringsmessige konsekvensene av en slik speilvending vil være høyst uklare både på kort og lang sikt. Fiskebåtrederne Forbund er også enig med flertallet at det er vanskelig å se hvilke fordeler en innføring av bevaringsprinsippet vil gi som kan forsvare den usikkerhet som dette vil påføre næringen både direkte og indirekte.

Fiskebåtrederne Forbund vil samtidig vise til at Norge forvalter de fleste bestander i samarbeid med andre nasjoner. Hvordan bestandene skal høstes og utnyttes må derfor i hovedsak finne sin løsning gjennom internasjonale avtaler og retningslinjer, og ikke gjennom norske særregler.

Kapittel IV Fangstmengde og kvoter

I dagens lov om saltvannsfiske sies følgende om fastsettelse av fartøykvoter i § 5:

"§ 5. Fartøykvoter.

Når det er fastsatt et maksimalt fangstkvantum for en bestemt bestand etter § 4 eller når hensynet til en økonomisk og rasjonell utnytting av en bestemt bestand tilsier det, kan departementet gi forskrifter om kvoter for de deltagende fartøyer for bestemte tidsrom og pr. tur.

Fangstbegrensning kan gjøres gjeldende for en eller flere redskapsgrupper, fartøygrupper og størrelsesgrupper.

Fartøyenes kvote kan fastsettes på grunnlag av fartøyenes størrelse, lastekapasitet og sysselsetting ved tilvirkning av fangsten om bord og i land. Kvoten kan også fastsettes forskjellig for de ulike redskapsgrupper.

Kvoter til fartøyer som driver fiske eller fangst med samme redskap kan for en sesong fastsettes på grunnlag av en samlet kvote i flere kvoteregulerte fiskerier. Det kan videre fastsettes fangstbegrensning eller utelukkelse fra enkelte kvoteregulerte fiskerier, når fartøyene i andre fiskerier samlet får en rimelig fangstordning.

Endret ved lov 23 des 1988 nr. 99.

§ 5a. Spesielle kvoteordninger.

Som et ledd i en tilpasning av den konsesjonsbelagte trål- og ringnotflåte, kan totalkvoten for vedkommende gruppe deles i et antall like kvoter (enhetskvoter), som kan være større enn antall deltagende fartøy i vedkommende fartøygruppe. Enhetskvoten kan fordeles ulikt mellom de deltagende fartøy innenfor gruppen.

Innenfor rammen av totalkvoten for vedkommende gruppe, kan det også fastsettes andre former for spesielle kvoteordninger som innebærer at kvotene fordeles ulikt mellom de deltagende fartøy, herunder ordninger som bytte av kvoter.

Første ledd gjelder tilsvarende for andre fartøy som deltar i grupper som er underlagt adgangsbegrensning.

Departementet kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om fastsettelse og fordeling av enhetskvoter."

Utvalget foreslår følgende ordlyd i den nye havressursloven om fastsetting av kvoter:

"§ 4-1 Total- og gruppekvote

Departementet kan fastsette en største tillatte fangst (totalkvote) for villlevende marine ressurser angitt i kvantum, antall individ eller høstingsdøgn. Slike bestemmelser kan begrenses til et nærmere angitt område. Departementet kan også fastsette en største tillatte fangst for enkelte fartøy- eller redskapsgrupper eller annen definert krets (gruppekvote). Når det er fastsatt en total- eller gruppekvote etter første eller annet ledd, kan departementet gi forskrift om periodisering eller områdefordeling for høsting av kvoten.

§ 4-2 Kvoter for fartøy

Departementet kan i forskrift fastsette fartøy- eller maksimalkvoter for bestemte tidsrom eller pr. tur. Kvoten kan fastsettes for en bestand eller samlet for flere bestander, og begrenses til visse områder. Kvoter kan fastsettes i kvantum, antall individer eller i antall høstingsdøgn.

§ 4-3 Tildeling av kvoter

Kvoter etter § 4-2 fordeles til fartøy som det er gitt ervervstillatelse for og som har adgang til å delta i vedkommende høstingsvirksomhet etter reglene gitt i eller i medhold av lov 26. mars nr. 15 1999 om retten til å delta i fiske og fangst. Kvoter kan også fordeles til industribedrift som driver bearbeiding av villlevende marine ressurser. Når det er gitt kvote til slik industribedrift, kan bedriften leie fartøy som har adgang til å delta i vedkommende høstingsvirksomhet til å høste kvoten. Kvoter kan også fordeles til person eller foretak, når fartøy som nevnt i første ledd ikke benyttes i den aktuelle høstingsvirksomhet. Kvotetildeling etter dette ledd kan gjøres avhengig av registrering i eget register. Kvoter kan også fordeles til undervisningsinstitusjon som er offentlig godkjent. Undervisningsinstitusjonen kan benytte eget fartøy eller leie fartøy som det er gitt ervervstillatelse for.

§ 4-4 Spesielle kvoteordninger

Som ledd i en tilpasning av høstingsflåten til ressursgrunnlaget, kan departementet i forskrift fastsette regler om forhøyet kvote for enkeltfartøy, 12 NOU 2005: 10 Lov om forvaltning av villlevende marine ressurser når annet fartøy permanent eller midlertidig tas ut av høstingsvirksomhet. Departementet kan fastsette ytterligere vilkår for tildeling av slik forhøyet kvote."

Fiskebåtrederne Forbund er svært kritisk til forslaget til ny lov, og viser i denne sammenheng til de begrunnelser som utvalget selv har gitt for lovforslaget. Her heter det blant annet:

"Utvalget mener at det ved fordeling av kvoter på fartøygrupper, i større grad bør kunne tas markedsmessige hensyn enn dagens saltvannsfiskelov gir hjemmel til. Det kan være ønskelig å tilgodese fartøy som høster råvarene på den måte og i den tilstand som gir høyest pris, uavhengig av den sysselsetting virksomheten gir om bord eller på land. Ved ressursknapphet bør samfunnet kunne benytte seg av den høstingsmåte som gir størst samfunnsmessig gevinst, og samfunnsøkonomisk lønnsomme fartøygrupper bør derfor kunne gis prioritet. Utvalget foreslår derfor at den nye havressursloven hjemler en adgang til å ta rene markedsmessige hensyn som verdsettelse av produktet i markedet ved fordeling av ressursene, såfremt det kan konstateres en etablert endring. I tillegg bør det etableres en hjemmel til å ta rene regionale hensyn uavhengig (av) om det gis en sysselsettingseffekt om bord eller på land. Dette kan innebære at lukkede grupper med en høy ressursrente kan betale ut denne gjennom omfordeling til mindre lønnsomme grupper."

Fiskebåtrederne's Forbund konstaterer at det ikke er noen klar sammenheng mellom ordlyden i § 4, og de vurderinger som utvalget gir. Mange av kommentarene synes heller å være knyttet til § 1-6. Forbundet konstaterer samtidig at det ikke fremgår av noen direkte henvisning hvordan forholdet er mellom bestemmelsene i Kap IV og § 1-6. Forbundet forutsetter at utvalget ikke dermed legger til grunn at det er oppramsingen av alle ideelle formål i § 1-6 som skal "styre" kvotefastsettelsen fremover, både når det gjelder totalkvoter, gruppekvoter og fartøykvoter. Det vil i så fall være i strid med alle uttalelser fra Stortinget om behovet for stabilitet i kvotefordelingen mellom fartøygrupper og fartøyer.

Fiskebåtrederne's Forbund vil sterkt advare mot de forskyvninger i fordelingen mellom fartøygrupper som utvalgets synspunkter kan lede til. Som det også fremgår av vurderingen fra Havressurslovutvalgets side, har kvotefordelingen mellom fartøygruppene over lang tid vært basert på den enighet som fiskernes egne organisasjoner møysommelig har kjempet seg frem til. Myndighetene bør være oppmerksomme på hvilke oppofrelser og belastninger det har medført å komme frem til disse kompromisser, og hvilken situasjon som kunne oppstå, også i forhold til myndighetenes eget arbeid, dersom enighet ikke var blitt nådd.

Det er også på det rene at stabilitet i forholdet mellom fartøygruppene har vært en helt sentral forutsetning for de struktureringsordninger som har vært introdusert, og for at rederiene, særlig i enkelte flåtesegmenter, har gjort bruk av ordningen i så stor grad. Skulle departementet endre fordelingen mellom flåtegruppene for eksempel ut fra en betraktning om at enkelte grupper har fått god lønnsomhet, ville man straffe de rederier som har oppfylt myndighetenes politikk ved å bygge ned kapasitet og øke lønnsomheten. Det ville frata rederiene de goder de selv har bygget opp gjennom til dels store investeringer. Dette ville ikke bare være sterkt urimelig, men ville oppfattes som rettslig uholdbart med de konsekvenser dette vil kunne få.

Fiskebåtrederne's Forbund merker seg at utvalget siterer Høyesteretts dom fra 21. mai 1993 mellom Staten og en rekke fabrikkskipsrederier om kvotefordelingen. Utvalget legger blant annet til grunn at dommen innebærer at departementet kan fordele totalkvoten forskjellig på inndelte grupper ut fra hensynet til en differensiert flåte, sysselsetting, regionale hensyn og samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

Fiskebåtrederne's Forbund mener at det er galt av utvalget å legge den aktuelle dommen fra Høyesterett i 1993 til grunn for sin argumentasjon. Det vises her til at dommen gjaldt forhold som skriver seg fra perioden før loven ble endret i 1988. Forarbeidene til endringen av saltvannsfiskeloven i 1988 illustrerer etter forbundets oppfatning at departementet ikke har så fritt spillerom som utvalget legger til grunn når det gjelder fastsetting av gruppekvoter og fartøykvoter.

Fiskebåtrederne's Forbund mener at Fiskeri- og kystdepartementet ikke bør følge lovforslaget fra Havressursutvalget når det gjelder fastsettelse av kvoter. Næringen trenger mer forutsigbare og stabile rammebetingelser, og kvotefordelingen mellom fartøygrupper og fartøyer kan ikke overlates til skiftende politikere sitt skjønn.

Fiskebåtrederne's Forbund ser samtidig at størrelseskriteriene i dagens saltvannsfiskelov som regulerer kvotefordelingen mellom fartøyer langt på vei er forlatt ved bruk av skjæringsdatoer for tildeling av kvote. Det er derfor et visst behov for å justere dagens lovtekst. Fiskebåtrederne's Forbund mener likevel at det vil være fornuftig å ha slike størrelseskriterier å forholde seg til ved for eksempel førstegangsregulering av ulike fiskerier.

Fiskebåtrederne's Forbund er negativ til utvalgets forslag om å etablere en lovhjemmel for såkalte industrikvoter, og støtter her mindretallets dissens på dette punkt. Forbundet vil vise til at Fiskebåtrederne's Forbund gav en fyldig kommentar til dette forslaget i tilknytning til

behandlingen av Grønnevet-arbeidsgruppens innstilling en 12. juli 2004. Her heter det blant annet:

"Arbeidsgruppen legger opp til at industribedrifter som eier fiskefartøyer gjennom såkalte samfunnskontrakter skal få adgang til å frigjøre kvotene fra fiskefartøyene. Forslaget innebærer også at bedriftene kan la kvotene, uavhengig om de er knyttet til et fartøy eller ikke, bli fisket av andre fartøy; både egne og fartøy eid av andre. Kvoten skal kunne deles både på fiskeslag og på andeler av ulike fiskeslag. Motytelsen er at bedriften forplikter seg til å foreta en minimum grad av foredling av en andel av råstoffet ved norske industrianlegg. I praksis mener arbeidsgruppen at en driftsmodell med kvote uten fartøy kan ordnes gjennom en formell adgang til å skifte ut fartøyet uten at det blir stilt krav om å anskaffe et nytt fartøy. Fartøyet skal kunne benyttes med fulle rettigheter i denne perioden, og på lik linje med kvoter som tilhører andre fartøyer bedriften eier.

Arbeidsgruppen mener en slik samfunnskontrakt vil gi fiskeindustrien en betydelig mulighet til å tilrettelegge sin egen råstofftilgang gjennom investeringer og gjennom samarbeide med fiskereide fartøy. I tillegg til mer fleksibel bruk av egne fartøyer og kvoter vil forslagene gi muligheter til å inngå avtaler med fiskere gjennom "råstoffringer", der kvoter som bedriften eier kan inngå som en del av avtalen med de andre fiskefartøyene, og således etter arbeidsgruppens oppfatning være til stor nytte for begge parter. Bedriften sikrer seg råstoff og eieren av fiskefartøyet kan la være å foreta investeringer i økte kvoter. Arbeidsgruppen mener at det i en slik "råstoffring" også bør kunne gis tillatelse til å etablere driftsordninger, og det bør vurderes å gjøre ordningen for en industritilknyttet driftsordning så fleksibel at fartøyer som hører til ulike fartøygrupper kan delta.

Arbeidsgruppen konstaterer at forslagene bryter med norsk tradisjon og lovgivning som innebærer at man ikke kan ha kvote uten at den er knyttet til et bestemt fiskefartøy og fisket med dette. Arbeidsgruppen ser også at bedriftens disponering av egne fartøyer og kvoter kan representere en utfordring når det gjelder å gi stabile arbeidsforhold til de fiskerne som er på bedriftens fartøyer. Arbeidsgruppen mener derfor at det må finnes tilfredsstillende ordninger f.eks ved at berørte mannskaper tilbys annet arbeid i bedriften eller at det blir satt i verk nødvendige omstillingstiltak som en del av samfunnskontrakten. Arbeidsgruppen ser også at forslaget kan innebære en utfordring for de bedriftene som i dag ikke eier fiskefartøyer, men mener at de bedrifter som har et fortrinn må kunne dra full nytte av det. De forslagene som fremmes gir også andre bedrifter samme muligheter til å sette seg i en tilsvarende posisjon.

Fiskebåtredernes Forbund konstaterer at arbeidsgruppen unnlater å kommentere om ordningen med samfunnskontrakter også skal gjelde for fartøyer som foredler råstoffet om bord. Det vil imidlertid være en naturlig konsekvens av forslaget.

Fiskebåtredernes Forbund konstaterer at arbeidsgruppen største ankepunkt mot Råfiskloven er at det er en monopolrett som ikke ivaretar en situasjon der både norsk og internasjonal forretningsrett er opptatt av konkurranse. Arbeidsgruppen angriper også Deltakerloven fordi fiskeindustrien ikke kan konkurrere på like vilkår med fiskerne når det gjelder kjøp av fiskefartøyer. Med en slik argumentasjon er det påfallende at arbeidsgruppen sterkt argumenterer for en ordning som gir fiskeindustrien et sterkt konkurransefortrinn når det gjelder det å eie fiskefartøyer/fiskerettigheter. Forslaget bryter også fundamentalt med målsettingen om lik konkurranse om råstoffet, gjennom at bedrifter som i dag eier fiskefartøyer får et sterkt fortrinn i forhold til fiskeindustri som ikke eier fiskefartøyer.

Fiskebåtredernes Forbund konstaterer at forslaget fra arbeidsgruppen på dette punktet går svært langt. Selv på Island kreves det en klar kobling mellom kvotene og fartøyet, og det er vel kun New Zealand som praktiserer et så liberalt system som det som her foreslås for industribedrifter. Forbundet har flere medlemmer som har operert under det new-zealandske regimet, og erfaringene fra dette systemet er alt annet enn gode, verken for landsiden eller sjøsiden.

Fiskebåtredernes Forbund mener likevel det største problemet med forslaget er at det skal forbeholdes enkelte industribedrifter, og eventuelt ombordprodusenter, og forbundet kan ikke akseptere forslaget slik det her foreligger. Det vil innebære at en del rederier får helt andre betingelser enn andre rederier når det gjelder å utnytte kvoterettigheter som blir kjøpt, og det innebærer en klar konkurransevridning. Rederier som ikke har adgang til å inngå såkalte "samfunnskontrakter" risikerer å tape i konkurransen om fiskerettigheter som er til salgs, og det vil uvilkårlig føre til en nedbygging av den fiskereide flåten til fordel for større konsentrasjon og industrieierskap. Forbundet kan ikke akseptere at en utvikling skjer fordi ulike eierkonstellasjoner står overfor totalt forskjellige rammebetingelser.

Fiskebåtredernes Forbund vil også vise til at industrien som i dag ikke eier fiskefartøyer vil kunne føle sin råstofftilgang truet. Forslaget vil ikke øke råstofftilgangen, kun allokere større deler av det til bedrifter som er i posisjon til å utnytte ordningen. Som arbeidsgruppen skriver vil en slik samfunnskontrakt gi fiskeindustrien en betydelig mulighet til å tilrettelegge sin egen råstofftilgang gjennom investeringer og gjennom samarbeide med fiskereide fartøy. Dette vil kunne medføre et press på alle industribedrifter om å eie fiskefartøyer for å sikre råstofftilgangen, uten at bedriften verken har lyst eller kapitalstyrke nok til å investere i fiskeflåten. Resultatet kan bli en svært gjeldstynget fiskeindustri, uten at fiskeindustrien av den grunn får større tilgang på råstoff.

Fiskebåtredernes Forbund mener dessuten at også dette forslaget må vurderes i lys av den utvikling vi ser for oss når det gjelder norsk medlemskap i EU. Forslaget innebærer en klar bevegelse i retning av omsettelige kvoter, og en slik oppmykning av bindingen mellom fartøy og kvote vil kunne gjøre det lettere og billigere for andre EU-lands borgere og selskaper å få hånd om norske fiskeressurser. Uten at spørsmålet er behandlet av arbeidsgruppen, kan det i denne forbindelse også reises spørsmål ved om fartøy under utenlandsk flagg skal kunne fiske på slike kvoter som bedrifter med "samfunnskontrakt" forvalter. Ved et norsk EU-medlemskap er det vanskelig å se at det er mulig å hindre en slik utvikling dersom det først åpnes opp for en frikobling av kvote fra fartøyet.

Fiskebåtredernes Forbund er negativ til å fjerne bindingen mellom fartøy og kvote, og konstaterer at dette vil kunne ha store negative konsekvenser. Forbundet kan heller ikke akseptere andre strukturordninger for industrieide fiskebåtrederier enn for fiskereide rederier. Forbundet kan være med på å diskutere ulike grader for fleksibilitet når det gjelder utnyttelsen av kvotene, men dette må være ordninger som gjelder for alle fartøyer i en fartøygruppe. Det må også være en forutsetning at samarbeidende enbåtsrederier får samme mulighet som flerbåtsrederier til å utnytte slike ordninger."

Fiskebåtredernes Forbund har de samme betenkeligheter til en slik industrikvoteordning i dag. Forbundet vil spesielt vise til erfaringene med dette systemet på New Zealand, der en liten gruppe kvoteeiere regulerer prisen på kvotene i forhold til fisketakt, priser i markedet m.m. Den tapende part blir hele tiden fiskeflåten som er avhengig av å kjøpe kvoter for å holde aktiviteten i gang. Forbundet konstaterer også at erfaringene med prøveordningen med industrikvoter i Norge ikke har vært særlig gode.

Fiskebåtrederne's Forbund har merket seg at utvalget har vurdert en slik ordning i forhold til de unntakene Norge oppnådde i EØS-avtalen om eierskap til fiskefartøy. Utvalget viser til at dersom en bedrift blir tildelt kvote direkte, i stedet for å eie fiskefartøy som blir tildelt kvoter, vil det oppstå et spørsmål om restriksjonene på utenlandsk eierskap kan anvendes overfor bedriften. Utvalget konkluderer ikke, men legger føringer om at det ikke er usannsynlig at unntaket fortsatt vil kunne gjøres gjeldende. Utvalget sier blant annet:

"Det kan argumenteres for at intensjonen bak unntaket i EØS-avtalen for så vidt gjelder eierskap til fiskefartøy, må tilsi at man også i et slikt tilfelle kan nekte utenlandske eierskap til bedriften som overstiger 40%. Det vil i den forbindelse være et argument at også EU-retten aksepterer restriksjoner på eierskap til fiskefartøy for å sikre at man oppnår de hensyn som ligger til grunn for den relative stabilitet i fordelingen av fiskekvoter mellom medlemslandene, og dersom en kvote tildeles en bedrift i stedet for et fartøy, vil de samme hensyn tilsi at restriksjonene må gjelde for eierskapet til bedriften."

Fiskebåtrederne's Forbund deler ikke utvalgets vurderinger. Når utvalget hevder at EU aksepterer restriksjoner på eierskap til fiskefartøyer må dette bero på en misforståelse. EU retten aksepterer ikke restriksjoner til eierskap, selv ikke til fiskefartøy, men EU-retten aksepterer at det skal være en "real economic link" mellom landet som besitter fiskekvotene og de som utnytter kvotene. Forbundet har forelagt dette spørsmålet til jurister med kjennskap til EU-rett, og konklusjonene er ganske klar på at EU i så fall ikke vil føle seg forpliktet av begrensningen i EØS-avtalen når det gjelder eierskap til fiskefartøyer dersom kvotene tildeles industribedrifter.

Fiskebåtrederne's Forbund er positiv til å etablere fleksible ordninger overfor rederiene for å utnytte tildelte kvoter, men mener at forslaget om en industrikvoteordning for enkeltaktører i fiskerinæringen er feil. Det er også en forutsetning at slike fleksible ordninger kan utnyttes av alle rederier, både fiskereide og industrieide, enbåts- og flerbåtsrederer. Fiskebåtrederne's Forbund vil derfor anmode om at andre avsnitt i § 4-3 som omhandler dette tas ut.

Kapittel VIII Tilrettelegging for kontroll

"§ 8-1 Plikt til å legge til rette for kontroll m.v.

Fiskebåtrederne's Forbund konstaterer at utvalget legger opp til en svært generell ordlyd i § 8-1 når det gjelder plikt til å legge til rette for kontroll. I den aktuelle paragrafen foreslås følgende lovtekst:

"For å legge til rette for kontroll med bestemmelser i eller i medhold av loven eller annen havressurslovgivning, kan departementet ved forskrift forby eller gi pålegg om å ha og bruke utstyr eller redskap, oppbevaring av redskap, godkjente beskrivelser av oppbevaringssted og regler om hvordan fangst skal stues. Departementet kan bestemme i hvilken utstrekning den som driver høsting skal dekke kostnadene ved anskaffelse, installasjon og bruk av utstyr til kontrollformål."

Fiskebåtrederne's Forbund mener at paragrafen bør gjøres mer konkret. Det er ikke lett å lese av ordlyden at den for eksempel hjemler krav om satellittsporing. Det henvises også i paragrafen til annen havressurslovgivning, og forbundet mener at dette bør konkretiseres nærmere. Fiskebåtrederne's Forbund ser samtidig at det er et ønske fra forvaltningens side å slippe å gå til Stortinget ved enhver anledning det dukker opp nye forhold i kontrollsammenheng. Det bør imidlertid være mulig å finne en formulering som ligger

imellom dagens mer klare bestemmelser i saltvannsfiskelovens § 4, og utvalgets forslag i § 8-1 om plikt til å legge til rette for kontroll m.v.

§ 8-2 Omregningsfaktorer

Det heter i § 8-2 at departementet kan gi forskrifter om omregningsfaktorer fra bearbeidet og landet fangst til rund vekt. Fiskebåtrederne Forbund er enig i denne hjemmelen, men mener samtidig at det i loven bør gis nærmere retningslinjer for hvordan dette skal gjøres, og hvordan omregningsfaktorene skal brukes. Det vises i denne forbindelse til de uklarheter som rår rundt dette i dagens situasjon.

Fiskebåtrederne Forbund vil konkret vise til enkelte av de henvendelser forbundet gjorde til Fiskeridirektoratet om spørsmål rundt omregningsfaktorene i løpet av 2004. I et brev til Fiskeridirektoratet den 9. mars 2004 heter det blant annet:

"Fiskebåtrederne Forbund er blitt kontaktet av flere medlemmer som er blitt usikre på hvordan de skal forholde seg til gjeldende omregningsfaktorer for filetprodukter. Årsaken til usikkerheten er ifølge rederiene at Kystvakten under kontroller om bord på fartøyene gir beskjed om at det er resultatene fra prøvemålingene om bord som skal legges til grunn for kvoteavregningen i fangstdagboken. Dette gjelder uavhengig av om faktorene som oppnås i prøvemålingene er bedre eller dårligere enn de offisielle faktorene.

Fiskebåtrederne Forbund vil understreke at gjeldende omregningsfaktorer er fastsatt som et gjennomsnitt av oppnådde resultater fra ulike målinger gjennom året. I tillegg ble enkelte faktorer justert for å få internasjonalt like faktorer, og for å få like faktorer mellom fartøygrupper. Det har vært forbundets forståelse at dersom fartøyene produserer tradisjonelle filetprodukter, skal de offisielle omregningsfaktorene brukes i kvoteavregningen, uavhengig av om de enkelte kontrollmålingene om bord i fartøyet viser et bedre eller dårligere resultat. Dersom det derimot produseres "nye" filetprodukter, i den forstand at det er produkter som ikke ble produsert da målingene av omregningsfaktorene ble foretatt på slutten av 80-tallet og begynnelsen av 90-tallet, skal fartøyene kunne dokumentere den faktoren som benyttes i kvoteavregningen.

Fiskebåtrederne Forbund vil i denne forbindelse også vise til rapporten fra arbeidsgruppen som ble nedsatt i fjor for å evaluere kontrollen med fartøyer som viderefører fangstene om bord."

I et annet brev til Fiskeridirektoratet den 9. mars tok Fiskebåtrederne Forbund opp utfordringer i tilknytning til bruken av omregningsfaktorene ved levering av levendefangst og oppføring av fisk. Forbundet konstaterte at det regelverket som er etablert for levering av levende fangst, står i skarp kontrast til den holdning Fiskeridirektoratet har hatt når det gjelder rutiner for måling av omregningsfaktorer.

Uklarhetene rundt bruken av omregningsfaktorene ble også tatt opp i et brev den 1. april 2004. I dette brevet heter det:

"Fiskebåtrederne Forbund viser til tidligere korrespondanse med Fiskeridirektoratet om bruken av omregningsfaktorene, og anmodning om et møte med Fiskeridirektoratet og Kystvakten for å avklare regelverket.

Fiskebåtrederne Forbund beklager at det ennå ikke har vært mulig å avholde dette møtet. I mellomtiden fortsetter Kystvakten med kontroller av omregningsfaktorene på havet, og pålegger flåten å bruke de målte faktorene på en måte som vi mener er i

strid med en felles forståelse. Dette er allerede i ferd med å skape stor frustrasjon i fabrikkskipsflåten, og vil kunne få betydning for store deler av den norske fiskeflåten. Det bør samtidig bemerkes at Kystvaktens praktisering skaper enda større problemer for utenlandske fiskefartøyer.

Kort fortalt foretar Kystvakten kontroller av omregningsfaktorene som oppnås ved produksjon av ulike fiskeprodukter på havet. Dette kan være faktoren for sløyd fisk, eller for mer bearbejdede produkter. Kystvakten pålegger deretter skipperne å bruke de målte faktorene i fangstdagboken, mens den etablerte praksis har vært at skipperne bruker de offisielle omregningsfaktorene ved føring av fangstdagboken.

Fiskeridirektoratet har telefonisk gitt uttrykk for at de mener at Kystvaktens nye praktisering av reglene er juridisk riktig i forhold til reglene for føring av fangstdagboken, og viser til at det i fangstdagboken skal angis hvor mye rund fisk som tas ut av havet. Direktoratet viser samtidig til at fartøyene ved føring av sluttseddelen har anledning til å bruke de offisielle faktorene, og at fartøyene derfor ikke får noen økonomisk belastning ved å måtte bruke høyere faktorer i føringen av fangstdagboken.

Fiskebåtredernes Forbund har ikke vurdert om det er juridisk grunnlag for en slik praktisering som Kystvakten nå pålegger fiskeflåten. Forbundet mener uansett at det er totalt uakseptabelt å foreta en slik endring i praktiseringen uten at flåten blir informert om dette på forhånd. Så langt har det vært et felles forståelse, både i næringen og hos myndighetene, om at de offisielle omregningsfaktorene skal brukes også i fangstdagboken. Det vises i denne forbindelse til Fiskeridirektoratets notat av 20. mai 1994 om omregningsfaktorer, og herunder faktorenes bruksområde. Her heter det blant annet:

"Omregningsfaktorar er eit hjelpemiddel for fiskeristyresmaktene til bruk i statistikkproduksjon og ved kontroll av reguleringsføresegnene. Omregningsfaktorane er sentrale her fordi alle kvotar og all fangststatistikk er gjevne i rund vekt, medan ein overveldande storpart av all fangst vert levert i ein eller annen produkt-tilstand.

Omregningsfaktorane skal reflektera uttaket av kvantum fisk i rund vekt ved å vera eit tilpassa gjennomsnitt til det utbytet som fiskeflåten har ved bearbejding av dei ulike produktkategoriane."

Det fremgår helt klart i Fiskeridirektoratets notat at de offisielle omregningsfaktorene skal brukes både til statistikkproduksjon (fangstdagboken), og ved kontroll av reguleringsbestemmelsene (kvotekontrollen).

Fiskeridirektoratet sier at en ny praktisering ikke trenger å ha økonomiske konsekvenser for norske fiskefartøyer så lenge de har anledning til å bruke de offisielle faktorene ved føring av sluttsedlene. Fiskebåtredernes Forbund er enig i dette, men vil samtidig bemerke at det naturlige sesongmessige avviket i omregningsfaktorene er større enn det avviket som Kontrollverket aksepterer ved kontroll av fangstdagboken opp mot sluttsedlene.

Fiskebåtredernes Forbund vil samtidig vise til at utenlandske fiskefartøyer blir kvoteavregnet gjennom fangstrapporteringen (fangstdagboken). Det innebærer at utenlandske fiskefartøyer kan bli skadelidende gjennom en slik praktisering som Kystvakten legger opp til. Det er grunn til å frykte at norske fiskefartøyer kan bli rammet av dette på et senere tidspunkt ved fiske i andre lands soner.

Fiskebåtrederne Forbund vil understreke at den nye praktiseringen vil omfatte alle fartøyer som ikke leverer fisken rund, og den vil skape et stort ekstraarbeid for fiskeflåten. Dette er i strid med intensjonen om å gjøre hverdagen lettere for fiskeflåten. Forbundet vil også understreke at fiskeflåten ikke kan akseptere at praktiseringen endres uten at utøverne blir informert om dette på forhånd. Det er allerede kommet oppslag om uregelmessigheter i media om forhold der skipperne har trodd at de har handlet riktig.

Fiskebåtrederne Forbund vil igjen anmode norske fiskerimyndigheter om å gripe fatt i denne saken. Kystvakten må få beskjed om å fortsette tidligere praksis med å akseptere at de offisielle omregningsfaktorene blir brukt i fangstdagboken, inntil et eventuelt nytt regelverk er avklart."

Den 8. oktober 2004 ble det avholdt et møte mellom Fiskeridirektoratet, Kystvakten og Fiskebåtrederne Forbund om kontrollen og bruken av omregningsfaktorene. Følgende konklusjon ble trukket på møtet:

1. *Når fartøyene produserer standard produkter, skal de offisielle faktorene legges til grunn både i fangstdagboken og på landingsseddel/sluttseddel.*
2. *Det skal nedsettes en arbeidsgruppe som skal undersøke om gjeldende omregningsfaktorer dekker opp det produktspekter som blir produsert om bord i fartøyene. Dersom det produseres produkter det ikke er etablert omregningsfaktorer for, skal arbeidsgruppen foreslå slike gjennom en administrativ beregning. Arbeidsgruppen skal også lage nye skisser for hvordan de enkelte filetene kan se ut i forhold til de etablerte faktorene.*
3. *Dersom fartøyene produserer produkter det ikke finnes faktorer for, har rederiene inntil eventuelt offisielle faktorer kommer på plass, plikt til å dokumentere grunnlaget for de faktorene som benyttes om bord.*
4. *Det er enighet om at gjeldende omregningsfaktorer skal videreføres. Det er ikke aktuelt å gjennomføre nye målinger for å eventuelt korrigere dagens faktorer.*

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer samtidig at det fortsatt hersker usikkerhet rundt bruken av omregningsfaktorene, og at det verserer saker for retten. Det er derfor etter forbundets oppfatning ønskelig å avklare og nedfelle reglene rundt bruken av omregningsfaktorene i den nye havressursloven.

Kapittel 10 Avgifter

§ 10-1 Forvaltningsavgift

I §10-1 om forvaltningsavgift foreslår utvalget at departementet skal kunne gi forskrift om avgift for oppgaver som utføres av offentlige myndigheter innenfor virkeområdet for denne lov, herunder nærmere bestemmelser om plikten til å svare avgift, innkreving av avgift og om opplysningsplikt for den som leverer og mottar fangst når dette er bestemmende for avgiftspliktens omfang. Avgiften kan fastsettes ulikt for forskjellige fartøygrupper. I kommentarene pekes det på at en slik alminnelig forvaltningsavgift vil dekke utgifter til for eksempel forvaltningsrettet ressursforskning, internasjonale kvoteforhandlinger, kontroll med ressursuttaket og andre administrative oppgaver som er knyttet til forvaltningen av de villlevende marine ressurser. Utvalget presiserer at dette innebærer en utvidelse i forhold til dagens lovbestemmelse, som er begrenset til å gi hjemmel for en kontrollavgift.

Fiskebåtrederne Forbund vil vise til at Regjeringen i tilknytning til fremleggelsen av statsbudsjettet for 2005 foreslo en lignende avgiftshjemmel. Konkret ble det i Ot.prp. nr. 3 (2004-2005) foreslått å innføre en hjemmel i lov om saltvannsfiske av 3. juni 1983, nr. 40 for å kunne kreve inn en avgift som dekker utgifter styresmaktene har ved forvaltningsoppgaver innenfor virkeområdet til saltvannsfiskeloven. Forbundet vil her vise til at et samlet Storting avviste en slik vid hjemmel, men at et mindretall i Næringskomiteen (og et flertall i Stortinget) gikk inn for en begrenset avgiftshjemmel til å innkreve en kontrollavgift. Mer konkret heter det i innstillingen fra Næringskomiteen:

"Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil innledningsvis bemerke at departementets forslag ikke har vært på høring. Dette er etter flertallets oppfatning mindre heldig, når forslaget gir en så vid hjemmel til å pålegge økte avgifter til fiskerinæringen. Omfanget av avgiften skal begrenses til å være utgifter som styresmaktene har innen virkeområdet av saltvannsfiskeloven. Dette er et meget vidt grunnlag, og den økonomiske belastningen på næringen kan dermed også bli svært stor. Det er derfor ikke ønskelig med en ny avgift pålagt fiskerinæringen. Flertallet har også merket seg at departementet legger til grunn at næringen skal betale en avgift for å dekke statens utgifter til forhandlinger med andre stater. Dette er et mildt sagt oppsiktsvekkende prinsipp. Flertallet går derfor mot departementets forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at departementet i Ot.prp. nr. 3 (2004-2005) foreslår å innføre en hjemmel i lov om saltvannsfiske av 3. juni 1983 nr. 40 for å kunne kreve inn en avgift som dekker utgifter myndighetene har ved forvaltningsoppgaver innenfor virkeområdet til saltvannsfiskeloven. Disse medlemmer viser til departementets pågående høring angående differensiering av den foreslåtte avgift. Disse medlemmer mener næringens råd bør vektlegges. Disse medlemmer viser til departementets begrunnelse om at næringsaktørene som høster av en felles ressurs skal være med å betale en del av de utgiftene myndighetene har ved å kontrollere et bærekraftig uttak. Omfanget av avgiften skal begrenses til å være utgifter som myndighetene har til kontroll av ressursuttak.

Disse medlemmer mener at hjemmelen må begrenses til å omfatte den særskilt foreslåtte kontrollavgiften slik at det ikke legges grunnlag for ytterligere økonomiske belastninger for fiskerinæringen."

Fiskebåtrederne Forbund konstaterer at de partiene som i dag har flertall i Stortinget var sterkt uenig i at det skal være adgang til å innføre en forvaltningsavgift. Forbundet forutsetter at dette synet fortsatt står ved lag, og mener derfor at avgiftshjemmelen i § 10-1 må tas ut av forskriften.

§ 10-2 Ressurssrente

I forslaget til § 10-2 om ressursrente heter det:

"Departementet kan gi forskrift om innkreving av ressursrente. Departementet kan i forskrift gjøre tildeling av kvote etter reglene i kapittel IV avhengig av at det betales en avgift tilsvarende en andel av ressursrenten. Departementet gir nærmere bestemmelser om avgiften, herunder om plikten til å svare avgift og innkreving av avgiften, samt om opplysningsplikt for den som leverer og den som mottar fangst. Skyldig avgift er tvangsgrunnlag for utlegg."

Fiskebåtrederne's Forbund konstaterer at utvalget finner det nødvendig at et moderne lovverk inneholder hjemmel til å hente ut ressursrente, når tilgangen til villlevende marine ressurser er begrenset gjennom konsesjons-, adgangs- og kvoteordninger. Utvalget tar ikke stilling til om, hvor eller hvordan en eventuell ressursrente bør realiseres. Utvalget presiserer at gjennomføring vil kreve særskilte utredninger av administrative og økonomiske konsekvenser.

Fiskebåtrederne's Forbund har tidligere uttalt at forbundet er innstilt på å diskutere innføring av en ressursavgift dersom visse forutsetninger er på plass. Forbundet konstaterer samtidig at det enda tar lang tid før grunnlaget for innføring av en ressursavgift etter vår oppfatning er til stede i fiskeflåten. Det er også verdt å nevne at fiskeflåten de siste årene er pålagt avgifter og kvotetrekking som i sin form har mye til felles med en ressursavgift. Fiskebåtrederne's Forbund frykter samtidig at etableringen av en hjemmel for innkreving av ressursavgift vil kunne føre til at avgiften blir innført før forutsetningene er til stede, og mener at Fiskeri- og kystdepartementet med fordel bør vente med å be om en slik hjemmel fra Stortinget.

Kapittel XII Kontroll og håndheving

§ 12-2 Gjennomføring av kontroll

Utvalget foreslår å videreføre saltvannsfiskeloven § 45 annet, tredje og fjerde ledd om gjennomføring av kontroll med mindre justeringer. I det nye lovforslaget heter det:

"Fiskeridirektoratet skal gis uhindret og umiddelbar adgang til fartøy, rederikontor og hos enhver som i ervervsøyemed er i besittelse av eller lagrer villlevende marine ressurser eller relevante dokumenter og opplysninger.

Fiskeridirektoratet skal gis uhindret og umiddelbar adgang til regnskap, relevante dokumenter, gjenstander og opplysninger hos enhver som omfattes av første ledd.

Ansvarshavende eller dennes representant skal gi Fiskeridirektoratet nødvendig bistand og legge fram relevante gjenstander, opplysninger og dokumenter, samt bekrefte disse, og tillate merknader i fangstdagbok, mottaksjournal og lignende. Ansvarshavende eller dennes representant skal undertegne den rapporten inspektøren setter opp, men kan påføre rapporten merknader.

Fiskeridirektoratet kan gi pålegg om å stanse høsting, trekke redskap og stanse fartøy, og selv trekke redskap og forankring til slike. Fiskeridirektoratet kan plombere redskap og oppbevaringssteder for villlevende marine ressurser, dokumenter, relevante opplysninger og gjenstander.

Fiskeridirektoratet kan åpne emballasje og gjennomføre andre prøver av løpende produksjon, herunder tine frossen vare, for å kontrollere de opplysninger som fremgår av fangstdagbok eller andre dokumenter. Utgifter som påføres eieren av varen eller andre gjennom slike undersøkelser, kan ikke kreves refundert.

Politiet plikter å yte Fiskeridirektoratet nødvendig hjelp og beskyttelse under utførelse av kontroll."

Fiskebåtrederne's Forbund er opptatt av at myndighetene kan utøve sin kontroll av fiskerinæringen på en fornuftig og god måte, både når det gjelder utenlandske og norske selskaper. Forbundet vil likevel advare mot en situasjon der fiskerinæringen underlegges andre regler for rettsbeskyttelse enn andre næringer. Dette ble kommentert av

Fiskebåtrederne's Forbund i tilknytning til endring av saltvannsfiskeloven i 1999. I en uttalelse til Fiskeri- og kystdepartementet av 2. februar heter det:

«Fiskebåtrederne's Forbund er positiv til en effektiv kontroll av fiskerinæringen. Forbundet vil imidlertid understreke at næringen allerede i dag er underlagt en svært omfattende og effektiv kontroll. Statistikk fra Kystvakten viser at fiskeflåten har svært få anmeldelser i forhold til antall kontroller.

Fiskebåtrederne's Forbund konstaterer at lovendringsforslagene i stor utstrekning skal gi en utvidet hjemmel til å drive kontroll med bl.a. fiskerne og fiskeindustrien. Enkelte av disse kontrolltiltakene synes allerede å ha vært gjennomført, og forbundet er i så fall kritisk til at kontrollmyndighetene har gjennomført kontrolltiltak uten hjemmel.

Fiskebåtrederne's Forbund kan ikke akseptere at fiskerinæringen skal være underlagt den vilkårlighet som følger i mange av lovendringsforslagene. Kontrollen av fiskerinæringen må følge de samme rettsprinsipper som kontrollen av det øvrige samfunns- og næringsliv, og kontrolltiltakene må stå i forhold til de overtredelser som undersøkes. Det kan f.eks. ikke aksepteres at det foretas ransaker uten rettslig kjennelse.

Fiskebåtrederne's Forbund konstaterer at forslagene til endringer heller ikke synes å ta hensyn til forslagene fra Næringslovutvalget, som bl.a. var opptatt av å samordne og hindre dobbelkontroll av næringsutøverne.

I det følgende kommenteres enkelte av forslagene til lovendringer:

§ 11, tredje ledd

Det foreslås hjemmel til å gi forskrift om reduksjon av inndragningsbeløpet.

Fiskebåtrederne's Forbund er enig i dette forslaget, og mener at det vil stimulere flåten til å bringe i land utilsiktet bifangst som blir inndratt.

§ 45, annet ledd

Fiskebåtrederne's Forbund konstaterer at Fiskeridirektoratet i dagens kontrollvirksomhet er gitt uhindret adgang til fartøy, og at Fiskeridepartementet foreslår at Fiskeridirektoratet skal få tilsvarende adgang til enhver som i ervervsøyemed er i besittelse av fisk beregnet på oppbevaring, transport eller omsetning, og hos de som er i besittelse av dokumenter vedrørende slik fisk.

Fiskebåtrederne's Forbund konstaterer at endringsforslaget ikke drøfter spørsmål knyttet til rettsvernprinsippene i norsk straffeprosesslovgivning. Ved kontroll av det øvrige næringsliv kan kontrollmyndighetene ofte ikke kontrollere uten bruk av straffeprosesslovens bestemmelser om ransaking og beslag eller ved samtykke.

Fiskebåtrederne's Forbund mener at disse prinsipper også må vektlegges ved kontroll i fiskerinæringen, for bl.a. å unngå vilkårlighet i kontrollutøvelsen, og for å sikre at kontrolltiltakene står i forhold til de overtredelser som skal kontrolleres. Ved kontroller bør de generelle rettsvernprinsipper legges til grunn.

Tredje ledd

Fiskeridepartementet foreslår at Fiskeridirektoratet, i tillegg til å kontrollere fiskernes regnskaper, også får hjemmel til å kontrollere regnskap og andre relevante dokumenter og opplysninger hos enhver som håndterer eller omsetter fisk. Det foreslås også en plikt til å gi nødvendig bistand og tilgang til alle dokumenter og data.

Fiskebåtrederne Forbund mener at kontrolltiltak av nevnte art er så dyptgripende at de alminnelige rettsprinsipper må legges til grunn. Dette betyr at Fiskeridirektoratet må ha en rettslig kjennelse før kontroller av denne art kan iverksettes.

Fjerde ledd

Fiskeridepartementet foreslår at Fiskeridirektoratet kan pålegge ansvarshavende å stanse fiske og fangst å trekke trål eller annen redskap. Fiskeridirektoratet kan videre plombere lasterom i forbindelse med kontroll. Fiskeridirektoratet får videre hjemmel til å beordre fiskefartøy som skal levere fangsten til utlandet, til norsk havn for kontroll.

Fiskebåtrederne Forbund vil gå imot at Fiskeridirektoratet gis myndighet til å stanse fiske og fangst og å trekke trål eller annen redskap i forbindelse med utøvelse av fisket. Fiskebåtrederne Forbund mener at Fiskeridirektoratet i slike situasjoner må avvente inntil redskap normalt er trukket, slik at skadevirkningene for fiskefartøyene blir redusert. Forbundet vil understreke at å stenge en virksomhet i fiskerinæringen, er en like stor inngripen som å stanse annen næringsvirksomhet.

Fiskebåtrederne Forbund aksepterer at det ved skjellig grunn til mistanke gis hjemmel til plombering av redskap, lasteromsvolum og andre oppbevaringsrom for fisk, tilsvarende for oppbevaringssteder for annen relevant dokumentasjon.

Fiskebåtrederne Forbund vil gå imot at Fiskeridirektoratet skal kunne beordre fartøy som skal levere fangsten i utlandet, til norsk havn for kontroll. Forbundet frykter at et så inngripende virkemiddel kan misbrukes, og vil vise til at kontroll også kan utøves i utlandet, eventuelt i samarbeid med Kystvakten eller utenlandske kontrollmyndigheter. Forbundet vil i denne sammenheng peke på at fartøyene i stor utstrekning leverer fersk råstoff i utlandet, og at lengre seilingstid p.g.a. beordring til norsk havn vil føre til en kraftig kvalitets- og verdiforringelse av fangsten.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Fiskeridepartementet forutsetter at lovendringsforslagene ikke vil medføre nevneverdige økonomiske og administrative konsekvenser.

Fiskebåtrederne Forbund vil anta at de nye kontrolltiltakene trolig vil få økonomiske konsekvenser for de offentlige budsjetter. For næringen, og ikke minst næringsutøverne som blir utsatt for enkelte av kontrolltiltakene, vil de økonomiske konsekvensene være betydelige.

Utvalg må vurdere lovendringsforslagene

Fiskebåtrederne Forbund vil foreslå at det nedsettes et utvalg bestående av kontrollmyndighetene, påtalemyndighetene og berørte næringer for å gjennomgå dagens kontrolltiltak og ovennevnte forslag til endringer. Utvalget må samordne kontrolltiltakene med sikte på å få en effektiv og kvalitativ god kontroll, og som i tillegg tar tilbørlig hensyn til næringsutøvelsen, og at også fiskerinæringen må være beskyttet av det samme rettsvern som det øvrige næringsliv.»

Fiskebåtrederne Forbund mener at mange av innvendingene som forbundet fremhevet i 1999 fortsatt er aktuelle.

§ 12-3 Utplassering av kontrollører og observatører

Utvalget legger til grunn at det skal kunne utplasseres kontrollører eller observatører om bord på høstingsfartøy, og at nødvendig kost og losji skal gis på fartøyets kostnad. I lovforslaget kan departementet gi forskrift om: a) observatørens oppgaver b) hvilke fartøygrupper og hvor mange fartøy som skal ha kontrollør eller observatør ombord, samt hvordan utvelgelsen av fartøy skal skje c) at kostnadene ved kontrollør- og observatørordninger, herunder lønns- og transportkostnadene, helt eller delvis skal bæres av enkeltfartøy eller fordeles på alle deltakende fartøy i en nærmere definert fartøygruppe, og d) at fartøy som ikke har betalt pålagte kontrollør eller observatørkostnader kan nektes å delta i vedkommende høstingsvirksomhet.

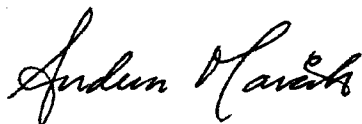
Fiskebåtrederne Forbund mener at det er uheldig at kostnadene til inspektørordningen skal kunne belastes enkeltfartøyer eller grupper av fartøyer. Bruk av inspektører og kontrollører er en liten del av et stort kontrollapparat, og det blir feil å pålegge enkeltaktører en betydelig kostnad i forhold til andre. Forbundet mener derfor at finansieringen av inspektører og kontrollører bør være en offentlig oppgave. Subsidiært mener forbundet at hele fiskeflåten eventuelt skal belastes slike utgifter. Forbundet mener dessuten at Havressursfondet bør kunne brukes til å finansiere slike ordninger, og det vises i denne forbindelse også til forslaget i § 12-4.

Avslutning

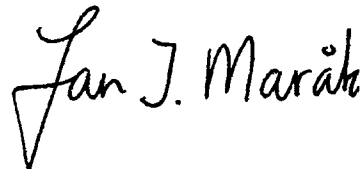
Fiskebåtrederne Forbund antar at Fiskeri- og kystdepartementet vil komme tilbake med en ny høring med eventuelle forslag til lovendringer, og etableringen av en ny Havressurslov. Forbundet vil på det tidspunkt gi mer spesifikke kommentarer til ordlyden i de enkelte paragrafer.

Vennlig hilsen

FISKEBÅTREDERNES FORBUND

Audun Maråk

Jan Ivar Maråk